

Handlingsplan mot droger

Gymnasienämnden

Beslutad av Gymnasienämnden, den 17 maj 2019, § 60

Dokumentansvarig på politisk nivå: Gymnasienämnden

Dokumentansvarig på tjänstemannanivå: Verksamhetschef gymnasiet

---

Innehåll

Utgångspunkter	3
Bakgrund	3
Insatser för att minska efterfrågan på droger inom gymnasieskolan	5
Förebyggande program riktat till alla elever	5
Spetskompetens och kontaktpersoner på varje skola	5
Åtgärder vid misstänkt eller bekräftat missbruk	6
Insatser för att minska tillgången på droger i gymnasieskolan.....	6
Polishundar genomsöker skolornas lokaler	6
Misstanke om brott i skolan.....	7
Kostnader.....	7
Uppföljning av handlingsplan.....	7

Utgångspunkter

Gymnasieskolan ska vara drogfri

Gymnasieskolan ska verka för att minska efterfrågan på droger

Gymnasieskolan ska verka för att minska tillgången på droger i skolan

Handlingsplanen bygger på en kombination av tydliga regler, konsekvenser samt omtanke och stöd. Skolans ambition är att det skall vara svårt att använda droger och lätt att få hjälp att sluta

Örebro kommuns gymnasieskolor vill erbjuda alla elever bästa möjliga utbildning, ge alla en möjlighet att nå bästa möjliga resultat samt erbjuda en trygg och trivsamt arbetsmiljö. Gymnasieskolan är en arbetsplats med samma krav och skyldigheter som andra arbetsplatser.

Elevers sociala situation och trygghet och studiero påverkar studieresultatet. Om elever av olika anledningar uppvisar tecken på att de inte mår bra kan orsakerna till detta vara många. Drogmissbruk kan vara en sådan orsak.

Gymnasieskolan accepterar ingen användning av vare sig alkohol, narkotika, nya psykoaktiva droger (NSP), icke förskrivna läkemedel eller dopningsmedel och begreppet missbruk används genomgående i handlingsplanen. Skolan accepterar inte heller att man är påverkad under skoltid. Denna hållning gäller naturligtvis både personal och elever.

All hantering av narkotika är enligt svensk lagstiftning kriminellt. Det inkluderar även egen konsumtion, d.v.s. att ha narkotika i kroppen (1§ Narkotikastrafflagen, SFS 1968:64).

Varje rektor ansvarar för att arbetet enligt handlingsplanen mot droger genomförs i den egna verksamheten och säkerställer att handlingsplanen är känd av elever, föräldrar och skolans personal.

Bakgrund

Gymnasienämnden beslutade i november 2018 att ge förvaltningen i uppdrag att inventera och se över det drogförebyggande arbetet inom gymnasieskolan. Uppdragets första del omfattade en nulägesbeskrivning som visade att missbruk av droger hos elever och försäljning av droger i skolans närmiljö upplevs som ett stort problem. Mycket pekar på att narkotikaerfarenhet och missbruk inte har ökat fram till idag, men konsumtionsutvecklingen bland dem som väl använt narkotika visar på en viss ökning.

En drogliberal inställning med större acceptans för drogmissbruk växer sig starkare. Missbruk och försäljning av droger har blivit öppnare och fler elever tycker att det är acceptabelt att använda narkotika och narkotikaklassade preparat. Det leder till att det är lägre trösklar in i missbruk för eleverna. Denna utveckling oroar mycket och skapar en osäkerhet om vad som faktiskt försiggår i och nära skolans lokaler under skoltid.

I kommunens ”Strategi med fokus på förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, dopning och tobak” (Örebro kommun, Ks 713/2014) framhålls att en av samhällets viktigaste uppgifter är att ge varje barn som föds goda förutsättningar för att få en bra uppväxt och att få utveckla de förmågor som krävs för att leva ett gott liv. Insatser för att skydda barn och unga mot eget och andras skadliga bruk av alkohol, narkotika, dopning och tobak är grunden för det hälsofrämjande och förebyggande ANDT-arbetet.

Det drogförebyggande arbetet baseras på:

- Att stärka det friska
- Att minska risker
- Att identifiera riskgrupper och rikta särskilda insatser till dem
- Att samverka och bygga nätverk
- Vetenskap och annan beprövad kunskap

Insatser på universell nivå (även kallad primärprevention) riktar sig till alla, t.ex. alla barn eller vuxna.

Selektiva insatser (även kallade sekundärpreventiva) riktar sig till vissa som befinner sig i riskzonen att utveckla problem.

Indikerade insatser går ut på att hjälpa personer som redan har problem. Ett exempel på en sådan insats är ett program som riktar sig till ungdomar som börjat missbruka.

Insatser i skolmiljö är inriktad på efterfrågan, dvs på de faktorer som hos individer och grupper ger ett ökat skydd mot olika riskfaktorer som tobaksrökning eller tidig alkoholdebut. De förebyggande insatserna inriktas ofta på information och undervisning, ofta inom ramen för olika skolbaserade preventionsprogram. Betoningen ligger på att påverka individuella eller sociala riskfaktorer.

Elevhälsan spelar en viktig roll för att upptäcka missbruk hos elever. Skolor bör medvetet arbeta för att stärka frisk- och skyddsfaktorer som skolframgång och skoltrivsel och därmed minska riskerna för att eleverna hamnar i ett eventuellt framtida missbruk. Elevhälsan kan bidra i undervisningen genom samtal om risker med ANDT och om grupstryck. Hälsobesöket år ett i gymnasieskolan är ett tillfälle att bland annat samtala om narkotika och droger (”Vägledning för elevhälsan”, Skolverket och Socialstyrelsen, 2016).

Insatser för att minska efterfrågan på droger inom gymnasieskolan

Förebyggande program riktat till alla elever

Alla elever som börjar på gymnasiet ska ta del av ett förebyggande program som syftar till att ge kunskap om effekterna av drogmissbruk och därmed ge eleverna argument för att tydligt ta avstånd från droger.

Programmet som riktas till alla elever tas fram, kvalitetssäkras och implementeras så att alla lärare eller EHT-personal kan använda det i skolarbetet. Avsikten är att programmet används i undervisningen.

En arbetsgrupp med representanter från gymnasieskolan och Skolverksamheten (som är en del av Ungdoms- och familjeenheten, Socialförvaltningen) börjar arbetet med att sammanställa och kvalitetssäkra materialet under maj 2019. Arbetet beräknas pågå under läsåret 2019/20. En pilot beräknas kunna genomföras i början av vt – 20 med implementering inom hela gymnasieskolan läsåret 2020/21.

Spetskompetens och kontaktpersoner på varje skola

För ett effektivt förebyggande arbete behöver personalen ha tillgång till aktuell och relevant kunskap. Varje skola ska ha tillgång till en eller ett par kontaktpersoner med spetskompetens i frågan som ska kunna stödja lärare och annan personal och samtidigt vara navet i arbetet mot narkotika på varje skola och bidra till att hålla frågan levande. Uppgiften ligger inom ramen för elevhälsans främjande- och förebyggande arbete.

Kontaktpersonen kan genomföra det förebyggande programmet vid behov eller önskemål.

Kontaktpersonen får kontinuerlig kunskap och information av Ungdoms- och familjeteamet/Skolverksamheten och fungerar som verksamhetens kontakt med skolan.

Arbetsgruppen ovan arbetar parallellt med att föreslå och bygga upp en fungerande verksamhet och nätverk för kontaktpersonerna med spetskompetens. Tidsplanen är densamma.

Åtgärder vid misstänkt eller bekräftat missbruk

Örebro kommuns gymnasieskolor ska samarbeta med Socialtjänstens Ungdoms- och familjeteam/skolverksamheten vid misstanke om att en elev använder droger. Det sker i enlighet med den gemensamt framtagna rutinen avseende drogmissbruk. Ambitionen är att vårdnadshavare alltid ska finnas med i detta samarbete. För elev som fyllt 18 år krävs emellertid samtycke för att skolan ska kunna kontakta föräldrarna. Samtycke bör eftersträvas och noteras.

Socialtjänstens Ungdoms- och familjeteam/skolverksamheten erbjuder skolan möjlighet att vid oro för droger konsultera kring elev utan att dennes namn uppges, innan skolan beslutar om att göra en anmälan till socialtjänsten.

Skolverksamheten kan även tillsammans med skolan möta aktuell ungdom och vårdnadshavare utifrån uppkommen oro för droger. För ungdom finns möjlighet att via den öppna ingång som erbjuds påbörja en kontakt med skolverksamheten.

Vid misstanke om att en elev använder narkotika ska upptäckaren omedelbart informera rektor. Samråd ska ske med elevhälsan. Rektor, eller den som rektor utser, samordnar ett möte med elev, vårdnadshavare och Skolverksamheten.

Om en elev i skolan är påverkad av antingen alkohol, narkotika eller andra droger skall vårdnadshavare alltid informeras omedelbart om eleven är under 18 år. Rektor har då rätt att besluta om en omedelbar avstängning av eleven, enligt Skollagen 2010:800, 5 kap, 17-21§§. Se även Skollagen 2010:800, kapitel 5, § 6 samt Örebro kommuns trappa för disciplinära åtgärder (2011, bilaga 1).

Myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa (Socialtjänstlagen 14 kap 1§). Vid misstanke att elev under 18 år far illa pga drogproblematik/missbruk eller kan befaras fara illa av andra skäl måste alltid en anmälan göras till socialtjänstens myndighetskontor.

Insatser för att minska tillgången på droger i gymnasieskolan

Polishundar genomsöker skolornas lokaler

Med ett oregelbundet intervall söker polishundar några gånger per termin och skola efter narkotika. Insatsen förväntas ha både en kontrollerande och en förebyggande effekt.

Insatsen ingår i ett tydligt och allmänt känt förhållningssätt och arbete mot droger och missbruk. Polishundarnas insats ska vara planerade, men inte allmänt kända i förväg, och utföras när det finns utrymme för det med hänsyn till ordinarie verksamhet inom både skolan och Polisen.

Rutin

- Genomsökningen sker några gånger per termin och skola. Frekvens och intervall kan variera mellan skolorna.
- Någon representant från skolan är behjälplig vid genomsökningen. Skolornas ledningsgrupper utser en kontaktperson per skola.
- Ledningsgruppen på varje skola och polis beslutar tillsammans vilken del av skolan som ska genomsökas.
- Oregelbunden intervall. Det ska vara svårt eller omöjligt att förutse när och var genomsökningen kommer att ske.
- Genomsökning med hund genomförs efter skoltid.
- Insatsen kan med fördel ske helt öppet.
- Vid markering av hund uppstår en brottsmisstanke och förundersökningsledare fattar beslut om husrannsakan vid den aktuella platsen.

Misstanke om brott i skolan

Vid misstanke om brott görs anmälan till Polisen på tel 114 14. Brottsmisstanken kan leda till att polisen fattar beslut om att agera omedelbart.

Vid akuta situationer ring 112.

Kostnader

Resurser som tas i anspråk för genomförande av handlingsplanen är skolpersonalens arbetstid, vilket ryms inom befintliga resurser.

Framtagandet av det förebyggande programmet medför en kostnad, ca 300 tkr, vilket kan prioriteras inom befintlig budgetram.

Socialförvaltningens och polisens insatser medför inte extra kostnader för Gymnasienämnden.

Uppföljning av handlingsplan

Handlingsplanen följs upp vartannat år, med början vårterminen 2021.

Undersökningar som följer elevers drogvanor genomförs regelbundet. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) genomför årligen sin drogvaneenkät. Skolan genomför årligen brukarenkät. Liv & hälsa ung-enkäten genomförs och redovisas länsvis var tredje år. Elevhälsosamtal genomförs årligen.

Handlingsplanen följs fortlöpande upp med EHT-ansvariga rektorer i Samordning- och utvecklingsgrupp för elevhälsa och studie- och yrkesvägledning.

Insatsen i form av genomsökning av polishundar i skolans lokaler följs upp en första gång under vt-20.